

Sund Sammen

Odense Kommunes Sundhedspolitik

ODENSE KOMMUNE

Forord

Sundhed er mere end blot fraværet af sygdom. At være sund handler om at have det så godt fysisk, socialt og mentalt, at den enkelte er i stand til at udfolde sine ønsker for det gode liv. Det handler både om at have et langt liv og flere gode leveår.

Odense Kommune ønsker med sundhedspolitikken at sætte stadig større fokus på sundhed. Det gør vi af flere årsager:

- Borgerne har ansvar for egen sundhed – men som kommune har vi også en forpligtigelse til at understøtte rammerne for en sund livsstil.
- De borgere, der ikke er i stand til selv at tage ansvar for egen sundhed, skal vi samarbejde med, så de får mulighed for at klare sig bedst muligt i hverdagen.
- Vi har ikke råd til at lade være med at sætte fokus på sundhed. De offentlige udgifter til sundhedsvæsenet stiger år for år. Det gælder også for kommunen.

Vi tror på, at alle odenseanere ønsker et liv, hvor vi er uafhængige af kommunen og har en varig tilknytning til arbejdsmarkedet. Det er dog ikke alle odenseanere, der har et frit valg, når det kommer til sundhed. Nogle mennesker er sårbare og har brug for, at vi tager særligt hånd om dem og deres sundhed i en periode af deres liv. Det gør vi for at sikre, at de får en meningsfuld og selvstændig hverdag – hvad enten de skal leve uden sygdom eller med en kronisk sygdom.

Ved hjælp af kommunale sundhedsfremme-, forebyggelses- og behandlingsydelser kan kommunen være

med til at understøtte det gode hverdagsliv for borgeren. Derfor skal vi skabe sammenhæng i de kommunale ydelser, så borgerne oplever dem som perler på en snor, der symboliserer deres livslinjer og ikke som forstyrrende afbræk i deres hverdag.

Sundhed er ikke bare en kerneydelse i sig selv. Sundhed er i høj grad en del af alle de kerneydelser, som kommunen leverer. Indsatserne på sundhedsområdet skal dermed understøtte, at borgeren i videst muligt omfang kan leve det liv, borgeren selv ønsker. Disse indsatser er beregnet til at skabe effekt på kort, mellemlang og lang sigt.

Når vi arbejder med sundhed i Odense, så gør vi det ikke alene. Vi gør det sammen med borgerne og alle dem, der har betydning for og indflydelse på borgernes hverdag og sundhed. Det gælder i alle sammenhænge, hvor borgerne møder kommunen, og i forhold til andre sektorer som erhvervsliv, uddannelsesinstitutioner, region og stat. Vi understøtter desuden initiativer, hvor borgerne er sammen om at skabe sunde rammer. Det er det, vi mener, når vi siger "Sund sammen."

Odense skal være en by, hvor vi er sunde sammen. Det kræver, at hele Odense deltager.

På vegne af Odense Byråd

November 2011

Anker Boye
Borgmester

Vision, mål og værdier

Vores **vision** for sundheden i Odense

Odense skal være en by, hvor det er let og naturligt at leve sundt sammen.

Vores **politiske** mål

som skal opfylde visionen for sundheden i Odense er

- Arbejdsstyrken skal være sundere.
- Den mentale sundhed skal styrkes.
- Større lighed i sundhed.
- En styrket indsats i forhold til kronisk sygdom.
- Byens rum skal fremme det sunde valg.
- Det nemme valg er det sunde valg.

De efterfølgende sider indeholder en uddybning af de politiske mål samt en ramme for, hvordan der arbejdes videre med at føre sundhedspolitikken ud i livet.

Vores **værdier** for sundheden i Odense

Der er en række værdier, der ligger til grund for alt, hvad vi gør på sundhedsområdet.

- Vi understøtter den sunde hverdag.
- Vi samarbejder med borgerne, så de bedst muligt kan tage ansvar for eget liv.
- Vi sætter altid det hele menneske og dets omgivelser i centrum.
- Vi fokuserer på borgernes livsforløb for at sikre en sammenhæng i indsatserne.
- Vi anvender den nyeste viden og teknologi.
- Vi skal give borgerne de rette muligheder, så det bliver nemmere at træffe de valg, der styrker sundheden.

Fakta

I Odense er 2.959 fuldtids-personer, svarende til 3,2 % af arbejdsstyrken, på sygedagpenge.

Fakta

I 2010 var 11,5 % (10.637) af arbejdsstyrken i Odense på førtidspension. Det betød en kommunal udgift til forsørgelse på 853 mio. kr.

Fakta

I Odense Kommune lå det årlige sygefravær i 2010 gennemsnitligt på 18 dage pr. medarbejder, hvilket svarer til knap 800 årsværk eller 304 mio. lønkroner.

Arbejdsstyrken skal være sundere

Helbredsproblemer er ofte årsag til fravær fra arbejdsmarkedet.

Odense har i dag en hastigt voksende gruppe på offentlig forsørgelse, samtidig med at arbejdsstyrken, som skal forsørge denne voksende gruppe, bliver mindre og mindre.

Derfor skal der sættes ind på flere forskellige niveauer for at opnå en sund og velfungerende arbejdsstyrke.

På den måde opretholdes en høj produktivitet og et højt velfærdsniveau - også i fremtiden.

Vores arbejdsmiljøindsats hænger også sammen med indsatsen for at opnå flere og bedre leveår. Arbejdslivet kan f.eks. påvirke de ansattes sundhed, da arbejdsmiljøet kan indeholde risikofaktorer, som har direkte indflydelse på sikkerhed og sundhed.

På kort sigt...

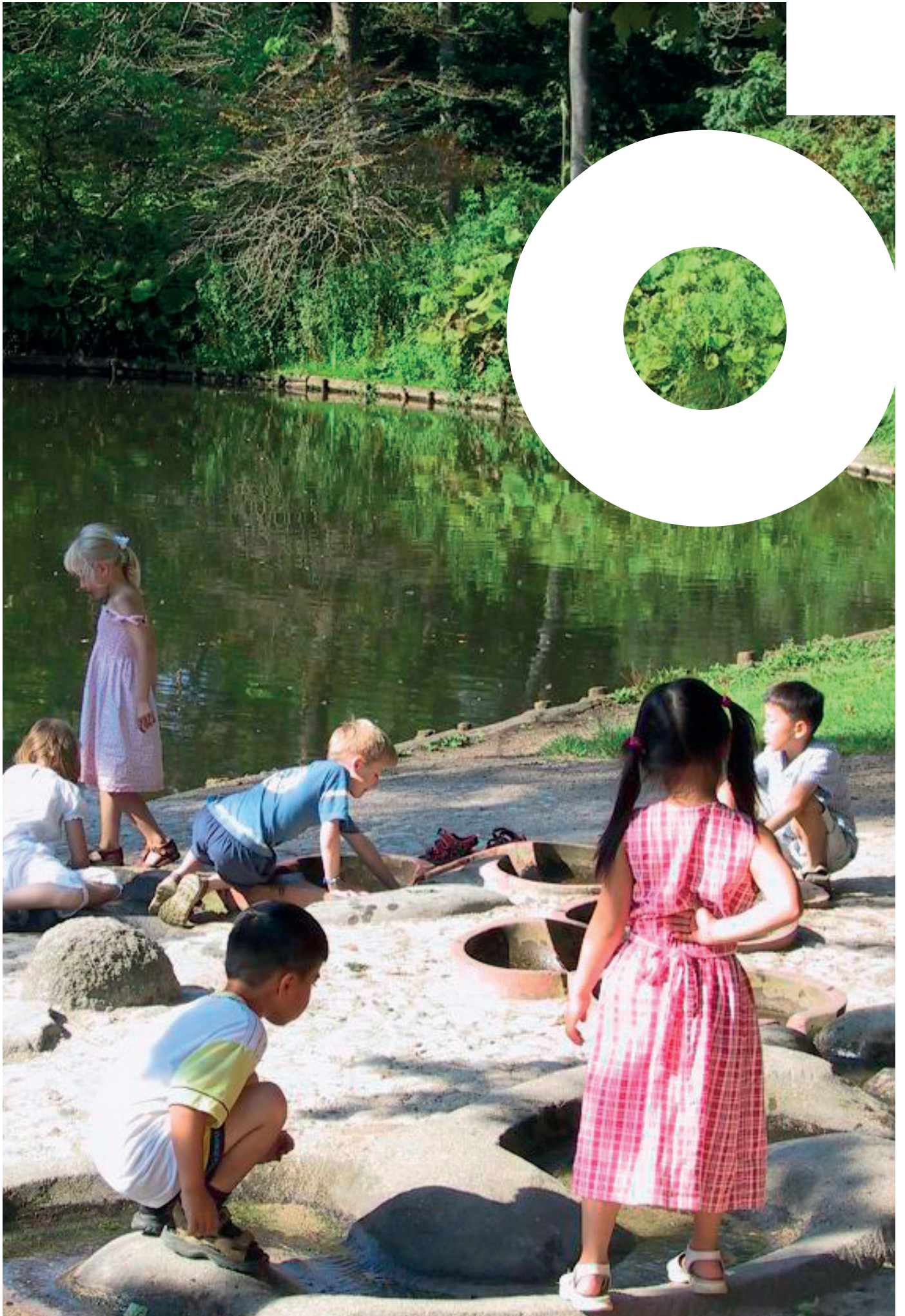
På kort sigt er der færre borgere, der er sygemeldte. Det vil vi blandt andet opnå ved at hjælpe borgerne med at blive på arbejdsmarkedet trods helbredsmæssige problemer. Vi kan ved at indgå partnerskaber med bl.a. erhvervslivet være med til at øge sundheden på arbejdspladserne, forbedre arbejdsmiljøet og skabe plads til svage grupper på arbejdsmarkedet.

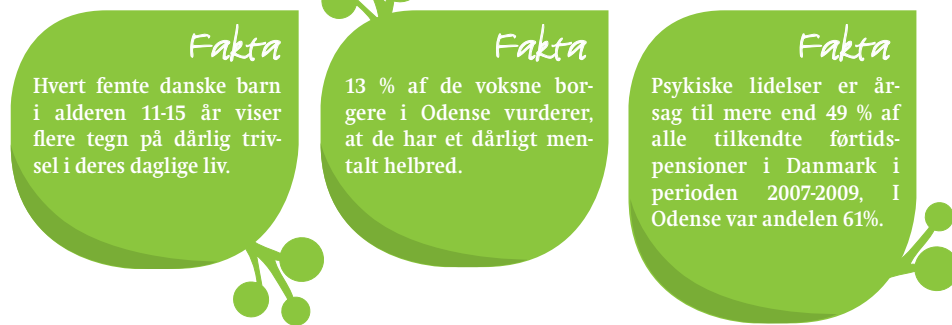
På mellemlang sigt...

På mellemlang sigt er der flere borgere, der er tilknyttet arbejdsmarkedet i længere tid. Det vil vi opnå ved at understøtte det sunde arbejdsliv og mindske sygefravær. Arbejdsmiljøindsatsen skal sikre, at den enkelte medarbejder har et sikkert og sundt arbejdsmiljø, og samtidig er indsatsen også et vigtigt led i at øge udbuddet af arbejdskraft.

På lang sigt...

På lang sigt er der flere sunde og arbejdsduelige borgere. Det vil vi opnå ved, at vi allerede fra den tidlige barndom understøtter indsatser, der forebygger børns sygefravær og fremmer sunde vaner, som de tager med sig i voksenlivet. Det vil give flere sunde og arbejdsduelige borgere.

Den mentale sundhed skal styrkes

Mental sundhed er andet og mere end blot fraværet af psykisk sygdom – det er et spørgsmål om borgernes trivsel. Indsatser til forbedring af mental sundhed rummer f.eks. håndtering af stress, psykiske lidelser, sygefravær, ensomhed og deltagelse i fællesskaber.

Psykkiske lidelser og stress er de hyppigste årsager til, at borgere forlader arbejdsmarkedet i utide og overgår til

førtidspension. Stress er endvidere årsag til et stort antal sygemeldinger i både den offentlige og private sektor.

Problemer med mental sundhed er en væsentlig årsag til, at mange børn ikke trives i skolen og får problemer med at gennemføre en ungdomsuddannelse. Dårlig trivsel i barndommen kan på lang sigt føre til psykiske lidelser.

På kort sigt...

På kort sigt er der færre børn, unge og voksne med stress og flere med et mentalt dårligt helbred, der bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet. Det vil vi opnå ved at styrke alle børn og unges ressourcer og sociale relationer med særligt fokus på de, der er i en udsat position på grund af mistrivsel. Det samme gælder de voksne, der er i risikogrupperne for at blive sygemeldt som følge af stress. Tilknytningen til arbejdsmarkedet for borgere med mentalt dårligt helbred kan kun lykkes ved, at der skabes mulighed for et rummeligt og inkluderende arbejdsmiljø på arbejdspladser i tæt samarbejde med erhvervslivet. Desuden skal borgernes muligheder for at skabe og fastholde gode sociale relationer i lokalsamfundet forbedres for blandt andet at reducere ensomhed.

På mellemlang sigt...

På mellemlang sigt er der færre børn og unge, der mistrives, og antallet af borgere på førtidspension som følge af psykiske lidelser er reduceret. Det vil vi opnå ved at sikre en tidlig indsats i udsatte familier og understøtte forebyggende indsatser for børn og unge, som ikke trives. Antallet af borgere, som er førtidspensionister som følge af psykiske lidelser, skal reduceres ved at sikre, at flere med et mentalt dårligt helbred bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet. Dette skal ske i tæt samarbejde med erhvervslivet.

På lang sigt...

På lang sigt er andelen af børn og unge, der trives, øget. Vi vil opnå dette ved at understøtte, at børn og unge trives og deltager i stærke fællesskaber, hvor alle er velkomne. Børn og unge skal kunne begå sig i mange typer af fællesskaber og miljøer og have tilbud om aktiviteter, der giver dem en tryk og meningsfuld hverdag. De skal blive i stand til at træffe selvstændige beslutninger og tage ansvar for deres egen sundhed. Det giver mulighed for et godt liv i fremtidens velfærdssamfund. Det vil have en positiv effekt på voksenlivet.

Fakta

Blandt unge med 10 års skolegang er der knap fem gange så mange, der ryger, i forhold til unge med en længerevarende uddannelse.

Fakta

Der er dobbelt så mange fysisk aktive blandt borgere med længerevarende uddannelse sammenlignet med borgere, der har mindre end 10 års skolegang.

Fakta

For hver person med længerevarende uddannelse, som dør af f.eks. kronisk obstruktiv lunge-lidelse (KOL), dør tre personer med kortere uddannelse.

Fakta

I 2009 var der en gennemsnitlig forskel på levealderen hos mænd i laveste indkomstgruppe i forhold til mænd i de højeste indkomstgrupper på 10 år. For kvindernes vedkommende var forskellen gennemsnitligt på 6,2 leveår mellem laveste og højeste indkomstgruppe.

Større lighed i sundhed

Ulighed i sundhed er tæt forbundet med social ulighed og tager afsæt i både arvelige forhold, livsstil og levevilkår. Der er en tydelig tendens til, at borgere med ingen eller kortere uddannelse har en væsentlig ringere sundhedstilstand end borgere med en længere uddannelse. Andre forhold, som også påvirker sundhedstilstanden, er bl.a. langvarig arbejdsløshed, social

udsathed og sundhedsadfærd. Borgere med en dårlig sundhedstilstand får oftere alvorlige livsstilssygdomme og lever kortere.

I Odense skal vi sætte ind i mange sammenhænge for at være med til at skabe større lighed i sundhed i fremtiden.

På kort sigt...

På kort sigt skal vi hjælpe udsatte borgere til en meningsfuld hverdag. Vi skal tage hånd om de borgere, der ikke selv er i stand til at tage vare på deres egen sundhed. Det gælder særligt udsatte grupper, som f.eks. børn i udsatte positioner, ældre medicinske patienter og socialt udsatte voksne. Vi skal tage udgangspunkt i at styrke borgerens ressourcer og sociale relationer for derigennem at understøtte mulighederne for at have kontrol over eget liv. Dette samarbejdes der blandt andet med de frivillige organisationer omkring.

På mellemlang sigt...

På mellemlang sigt udlignes forskellene på sundhedsadfærd og derved udvikler færre borgere livsstilssygdomme. Det vil vi blandt andet opnå ved at understøtte alle unge i at gennemføre en ungdomsuddannelse og ved at motivere dem til at tilegne sig en sund livsstil.

På lang sigt...

På lang sigt er der færre borgere med livsstilssygdomme. Det vil vi opnå ved at sætte tidligst muligt ind. Vi skal sikre lige adgang for alle til generelle sundhedsfremme- og forebyggelsestilbud ved blandt andet at differentiere ydelser allerede fra graviditeten, så der gives forskellige tilbud til familier, børn og voksne, der har forskellige behov for støtte. Desuden skal vi sikre, at sunde rammer er en del af helhedsplanlægningen i de udsatte boligområder.

En styrket indsats for borgere med kronisk sygdom

En væsentlig årsag til, at Odense Kommune står over for store økonomiske udfordringer på sundhedsområdet, er, at der kommer flere borgere med kronisk sygdom i de kommende år.

Derfor vil Odense Kommune sikre en udvikling med kvalitet, inddragelse og sammenhængende forløb for borgere med kronisk sygdom. Vi skal både styrke

indsatsen for borgere med kronisk sygdom og opspore borgere, der er i risiko for at udvikle en kronisk sygdom på grund af livsstil og omgivelser.

Borgerne i Odense skal leve længere og samtidig have flere gode leveår med og uden sygdom, så livskvalitet og egenomsorg forbliver god.

På kort sigt...

På kort sigt er andelen af borgere, der oplever livskvalitet og mestrer dagligdagen med en kronisk sygdom, øget. Det vil vi opnå ved at sikre, at borgere med kronisk sygdom får den støtte og behandling, de har brug for, så de lærer at håndtere sygdom og mestrer dagligdagen bedst muligt. Vi skal skabe sammenhæng i patientforløb mellem kommune, praktiserende læge og sygehus, og vi skal forebygge u hensigtsmæssige indlæggelser og genindlæggelser blandt ældre medicinske patienter.

På mellemlang sigt...

På mellemlang sigt er antallet af gode leveår for de borgere, der allerede har en kronisk sygdom, øget. Ved at forebygge forværring af den kroniske sygdom sikrer vi, at borgere med en kronisk sygdom har den bedst mulige funktionsevne, lever et aktivt liv og i videst muligt omfang bevarer tilknytningen til arbejdsmarkedet.

På lang sigt...

På lang sigt er der færre borgere med kronisk sygdom. Det vil vi opnå ved at sætte tidligt ind og forebygge, at nye tilfælde af kronisk sygdom opstår – bl.a. ved at målrette vores tilbud til de borgere, der er i risiko for at udvikle en kronisk sygdom, herunder også helt tidlige indsatser til gravide, børn og unge.

Fakta

I Danmark kan ca. 4.500 dødsfald hvert år henføres direkte til fysisk inaktivitet.

Fakta

Borgere, der bor tæt på grønne områder, har markant lavere stress-niveau end andre.

Fakta

Øget cykling forbedrer borgernes sundhedstilstand. Bl.a. mindskes antallet, der får hjertekarsygdom, diabetes 2, knogleskørhed og visse kræftformer.

Byens rum skal fremme det sunde valg

Odense Kommune står over for store omlægninger af infrastrukturen i de kommende år. Derfor skal bevægelse og aktiv transport tænkes ind i byplanlægningen, så leg og fysisk aktivitet bliver en naturlig del af odenseanernes hverdag.

Gang, cykling og kollektiv trafik skal være reelle alternativer til bilen. Sund transport er også bæredygtig transport og er med til at sikre et bedre miljø til gavn for både naturen og borgerne.

Byplanlægningen skal i højere grad fremme det sunde valg. Det skal gøres ved at have øget fokus på at tiltrække aktive transportformer og skabe flere differentierede aktiviteter og opholdsmuligheder. Der skal også være gode betingelser for at mødes trygt og uformelt på tværs af kultur, alder og aktiviteter. Der skal med andre ord være plads til alle.

På kort sigt...

På kort sigt er der flere borgere, der leger og bevæger sig - både planlagt og spontant i byens rum. Det vil vi opnå ved at indrette byområder med øget tilgængelighed for alle samt naturlige muligheder for at mødes med andre til leg og bevægelse.

På mellemlang sigt...

På mellemlang sigt er der flere borgere, som er fysisk aktive i hverdagen. Det vil vi blandt andet opnå ved, at byplanlægningen i Odense understøtter bevægelse, rekreative formål, fysisk aktivitet og socialt samspil. Derudover skal de grønne områder være let tilgængelige for alle byens borgere og være med til at danne rammen om deres fritidsliv.

På lang sigt...

På lang sigt er der færre borgere med livsstilssygdomme, som er relaterede til fysisk inaktivitet. Det vil vi opnå ved, at det blandt andet skal være helt naturligt at vælge det sunde alternativ, hvad enten det gælder transport, fritidsaktiviteter eller uderummet i dagtilbud og skoler.

Det nemme valg er det sunde valg

Odense Kommune understøtter det personlige ansvar ved at skabe rammer og stille tilbud til rådighed, der hjælper den enkelte borger til en sund livsstil.

Usund kost, rygning, alkohol og fysisk inaktivitet er de

væsentligste sundhedsmæssige udfordringer på forebyggelsesområdet i dag og de fire største risikofaktorer i forhold til udvikling af livsstilssygdomme. Indsatsen for at etablere sunde rammer skal koncentreres inden for disse fire risikofaktorer.

På kort sigt...

På kort sigt er antallet af borgere, som ryger eller har et overforbrug af alkohol, reduceret. Det vil vi opnå ved at beslutte strukturelle tiltag, der støtter borgerne i at leve sundt. Det nemme valg skal være det sunde valg i alle sammenhænge. En reduktion i antallet af rygere og borgere, der har et overforbrug af alkohol, skal blandt andet opnås gennem et målrettet samarbejde med folkeskoler, ungdomsuddannelser og erhvervslivet. For eksempel skal der samarbejdes med folkeskoler og ungdomsuddannelser om restriktioner og forebyggende indsatser vedrørende rygning og alkohol.

På mellemlang sigt...

På mellemlang sigt er der flere borgere med en hensigtsmæssig sundhedsadfærd. Det vil vi opnå ved at skabe strukturer, der fremmer sundheden i alle kommunale tilbud og ved at sætte rammer for, at det usunde valg vanskeliggøres i hverdagen.

På lang sigt...

På lang sigt er der færre borgere med livsstilssygdomme relateret til kost, rygning, alkohol og motion (KRAM), og middellevetiden er forøget. Det vil vi blandt andet opnå ved at øge borgernes adgang til sunde valg og begrænse muligheden for usunde valg. Børne- og ungegruppen er særligt vigtig at fokusere på. Gode sundhedsvaner, der grundlægges i barndommen, fastholdes ofte i voksenlivet.

Det handler om at gøre det nemme valg til et sundt valg.

En levende sundhedspolitik

Sådan skal sundhedspolitikken føres ud i livet

Odense Kommunes sundhedspolitik er en af kommunens tre tværgående politikker. Sundhedspolitikken er en tværgående politik, fordi sundhed for borgerne er et fælles ansvar og skal efterleves af alle medarbejdere i Odense Kommune.

Udmøntningen af de politiske målsætninger, der er i sundhedspolitikken, påhviler alle politiske udvalg og skal ligeledes efterleves af alle medarbejdere i Odense Kommune.

For at føre sundhedspolitikken ud i livet udarbejdes der en strategi, der indeholder beskrivelser af konkrete indsatser i forskellige forvaltningsområder og indsatser på tværs af forvaltningerne i Odense Kommune.

I strategien forpligtiger vi os på følgende:

Nye partnerskaber

Kommunen kan ikke løfte opgaven med forebyggelse og sundhedsfremme alene. Det kræver, at vi i endnu højere grad, end det er tilfældet i dag, involverer og inddrager borgere, foreninger, frivillige, praktiserende læger, sygehuse, uddannelsesinstitutioner og erhvervsliv i opgaveløsningen på sundhedsområdet.

Vi mener, at opgaven om at øge sundheden i Odense gøres bedst, der hvor det giver mest mening for borgeren. Derfor skal vi styrke lokalsamfundene til at varetage opgaver, der traditionelt er blevet løst af kommunen. Dette vil bl.a. resultere i en større involvering af borgerne, og endvidere vil beslutningskraften rykke tættere på borgerne, så der kan træffe beslutninger med relevans for den enkelte borger.

Vise borgerne den rigtige vej

Hver dag foretager vi en række handlinger, som kan have negative konsekvenser for vores sundhed og

velbefindende. Mange af disse handlinger foretager vi paradoksalt nok ikke på grund af uvidenhed om de negative konsekvenser. Vi gør det, fordi vi handler pr. automatik, ikke kan modstå fristelsen, ikke har tid til at tænke os grundigt om eller fordi vi har svært ved at forholde os til de langsigtede konsekvenser.

Ved at ændre omgivelserne og vores opfattelse af konkrete valgsituationer vil det blive nemmere at træffe de valg, der styrker vores sundhed. Ved at vise borgerne den rigtige vej, kan de træffe hensigtsmæssige beslutninger, som forbedrer deres sundhed. Eksempler på at vise borgerne den rigtige vej er Odenses cykelstier, legegader og vandposter. Disse tiltag er medvirkende til at hjælpe borgerne på vej til, at det nemme valg bliver det sunde valg.

I Odense vil vi arbejde målrettet med at vise borgerne den rigtige vej i alle kommunens kerneydelser.

Dokumentation og forskning

De indsatser, der udspringer af Odenses sundhedspolitik, skal være baseret på dokumentation og kvalitet, og vi vil sikre, at tiltag bliver evalueret efter anerkendte metoder. Desuden vil vi medvirke til udvikling og forskning i samarbejde med forskningsinstitutioner og andre højere læreranstalter, således at sundhedsfremme og forebyggelse varetages på et højt fagligt niveau.

Løbende opfølgning på sundhedspolitikken

Vi vil følge sundheden i Odense meget målrettet. Byrådet skal hvert år have en status på sundhedsområdet. Desuden skal der finde en sundhedspolitisk debat sted én gang årligt i byrådet.

Sådan kan man følge med i arbejdet med sundhedspolitikken

Sundhedspolitikken har sin egen hjemmeside www.odense.dk/sundhedspolitik. Udover selve politikken vil der være informationer om, hvordan Odense arbejder på at føre sundhedspolitikken ud i livet.